

kog **sažetka** slijedi poticaj za daljnji samostalni rad na istu temu.

To šturo čitanje i ispisivanje takvih listića ima svoju svrhu samo ako je povezano s aktivnom spoznajom i – naglašavam – poticajem na igru, maštanje i stvaralačko mišljenje.

Nabrojene mogućnosti nisu jedine. One mogu biti samo polazište za daljnje razvijanje programa, za koji su potrebna veća materijalna ulaganja i bolja obrazovanost pedagoškog kadra. Nadam se da će nam u tome ubuduće pomoći sekcija muzealaca-pedagoga za čije osnivanje postoje inicijative i duboki razlozi.

ABSTRACT

Educational activities in museums: Some viewpoints and proposals

Snježana Pintarić

The author brings out some viewpoints on the scope, manner and quality of educational activities in museums in general. The conclusion is that this segment of the museums activities is underestimated and reduced to mere guiding through the permanent display, without preparation and adaptation to the educational level and interest of the visitors. Since more than 50% of the visitors of the Antun Augustinčić Gallery are school children, some innovations have been established based on foreign models. The purpose and preparation of worksheets adapted to different age levels is extensively described. The pupils can themselves use these information leaflets when visiting the gallery. Three types of sheets have been prepared: plans of the gallery with a glossary for first time visitors and for short visits; information leaflets for museum educators and for visitors of a particular age and educational levels; sheets used at repeated visits to the gallery, covering special topics.

Djeca o izložbi – izložbom U povodu 14. biennala mladih, (VI-IX, 1987) Moderna galerija Rijeka

Nevenka Žiger
Moderna galerija,
Rijeka

Primljeno: 25. 11. 1987.

Posljednjih tjedana održavanja izložbe **14. biennale mladih jugoslavenskih umjetnika** u riječkoj Modernoj galeriji bilo je neobično živo. Osmoškolci su se satima zadržavali na izložbi (neobično) – crtajući, trgajući, lijepeći (živo!). Pasteli, olovke u boji, kolaž – papir... Vrlo je teško djecu tog uzrasta voditi izložbom na uobičajeni način. Njihova pažnja traje kratko i brzo prelazi na okolne objekte. Raspršuju se i svako dijete traži »svoju« sliku ili skulpturu, formiraju se male debatne grupe iz kojih pljušte upiti nastavniku ili vodiču. Ali, sve to ne traje dugo. Zapravo oni »pretrče« izložbom. Kako ih barem malo zaustaviti?

Akcija Djeca o izložbi-izložbom u Modernoj galeriji Rijeka

Pošla sam tragom najčešćeg pitanja – **Kako je to napravljeno?**, i tragom najčešće primjedbe – **I ja bih to mogao(la) napraviti** (ili – **Ja bih to bolje!**).

Ništa jednostavnije nego pružiti im šansu. U dogovoru s nastavnicima koji i inače kontinuirano posjećuju naše galerijske izložbe, cijeli su razredi dobili mogućnost da na samoj izložbi rukom bilježe svoje dojmove na papiru, da slobodno razmještaju stolice po galerijskom prostoru tražeći najpogodnije pozicije. Odjednom je to postao njihov prostor. Radove su zagledali duže jer se trebalo odlučiti za najprivlačniji, cijelu su izložbu prošetali više puta. Njihov interes za **kako** (je što napravljeno) povezan je sa sklonošću za praktičnim usvajanjem znanja i umijeća, karakterističnom za djecu tog uzrasta, kao i s njihovom velikom znatiželjom. Vjerojatno svaka izložba ne bi pogodovala ovakvom načinu rada, ali izložba od malo starijih (ali još uvijek mladih autora), s obiljem raznovrsnog, živog materijala, pružila je izazovan predložak.

Radili su najčešće pojedinačno, premda bi se kod velikih formata skupila grupica od četvero-petero lijepeći istovremeno raznobojne otrgnute papiriće u ogromne kolaže.

Pokazalo se da ih ima neobično darovitih, i da su radovi kvalitetom premašili očekivanja.

Odlučeno je stoga da se u Modernoj galeriji priredi »izložba povodom izložbe«, sa stotinjak dječjih radova. Otvorena je u studenome, a izazvala je priličan interes široke publike i javnih medija. **Trebali bi je vidjeti i umjetnici** – bio je komentar kolega u Galeriji. Što će se dalje dešavati s tom darovi-

tošću? Ubrzano propadati. Jer za srednjoškolsku omladinu u cijelom gradu (osim za pripadnike talijanske manjine) ne postoji mjesto stručnog i organiziranog stjecanja i njegovanja praktičnih likovnih umijeća. Osnovati dječji likovni studio pri Modernoj galeriji, »Super!« – rekli bi klinici. Ali...

Iz muzejske djelatnosti Osnovne škole u Našicama

Branko Kranjčev
Osnovna škola »17. travnja«,
Našice

Primljeno: 20. 11. 1987.

Skupljanje predmeta muzejske vrijednosti u Osnovnoj školi »17. travnja« Našice, koju trenutno pohada 1743 učenika, ima već dosta dugu tradiciju. Predmete prati odgovarajuća dokumentacija, postupak obrade i pohranjivanja. Posebna se pažnja posvećuje njihovoj prezentaciji. Učenicima se prezentira samo dio prikupljenih predmeta. To se obavlja u predvorju škole, gdje je i prostor za izlaganje. Dio tog prostora namijenjen je smještaju stalnog postava, a dio povremenim izložbama.

Stalni postav

U stalnom su postavu izloženi predmeti materijalne kulture prethistorije i primjerci minerala i stijena s područja Slavonije.

Arheološki materijal iz razdoblja prethistorije s nazivom **Prvi stanovnici našeg kraja** potječe s nekoliko arheo-

loških lokaliteta otkrivenih u okolici škole. Najstariji su nalazi vezani uz mlade kameno doba ili neolit (4. tisućljeće prije nove ere), a pripadaju starčevačkoj kulturi. Riječ je o tri starčevačka lokaliteta: Našice – Ciglana, Granice – Polubaše i Podgorač – Breške. Malo mlađa neolitska kultura iz bakrenog doba ili eneolita – lasinjska kultura zastupljena je nalazima iz Koške i Feričanačkog Vučjaka. Rano brončano doba predstavljeno je nalazima s lokaliteta Breške kraj Podgorača. Tu je otkrivena licenska i panonska inkrustirana keramika. Ova je izložba namijenjena svim učenicima škole, da svojim izlošcima pobudi njihov interes za najstariju prošlost njihova mjesta i kraja. Nadalje, u nastavi prirode i društva i povijesti pojavljuje se u funkciji sredstva nastave, sredstva uz čiju pomoć učenici stječu jasnije i potpunije predodžbe o načinu stanovanja i privređivanja prvih poznatih stanovnika njihova kraja. Izložene predmete prati odgovarajući tekst i slika.

Uzorci stijena i minerala potječu s područja Slavonije, osobito s područja slavonskih planina Krndije, Papuka, Psunja, Požeške gore i Dilj-gore. Postavljeni su u zidnoj vitrini s gustim redovima polica. U vitrini je smješteno 37 uzoraka. Zbirka nosi naziv **Kamen moga kraja**. Tu su: vapnenac, dolomit, granit, pješčenjak, dijabaz, gnajs, andezit, kremen, sedra, bazalt, glinenac, lapor, grafit, mramor, tuf, pegmatit, galenit, limonit, nafta itd. Izložci su postavljeni na drvenim crno obojenim pločicama. Na prednjoj strani pločice je naljepnica na kojoj je naveden naziv izložka i njegov lokalitet. Svrha je ovog postava da upozna učenike s najvažnijim stijenama i mineralima njihova šireg zavičaja. Pojedini se izložci posebno koriste za demonstraciju u nastavi predmeta s područja prirodnih znanosti i u zemljopisu.

Povremene izložbe

Osim stalnog postava, pojedini nastavnici zajedno sa svojim učenicima priređuju povremeno i manje tematske izložbe.

Potkraj prošle školske godine povjesna je grupa, primjerice priredila izložbu **Život i rad Franje Strapača, istaknutog borca iz Našičkog Markovca**. Izložba je rezultat jednogodišnjeg marljivog istraživanja života i rada Franje Strapača (1917 – 1945). Istraživanje je provedeno na osnovi postojeće literature, arhivskih izvora, obilaska terena i intervjua s rodbinom poginulog i njegovim suborcima.

Rezultati dobiveni ovim istraživanjem tekstualno su prikazani na izložbi – u obliku kratke biografije. Tekst je popra-

ćen kartama, fotografijama, pismima, izjavama i arhivskim izvorima iz kojih su dobiveni podaci o ličnosti. Svrha je ove izložbe bila da iznošenjem jednog jednostavnog i učenicima bliskog primjera približi i konkretizira povijesne činjenice i pojave iz naše nacionalne povijesti.

I ove će školske godine biti priredena jedna tematska izložba. Prikazat će **ostatke staroslavske materijalne kulture**. Riječ je o nedavno otkrivenim nalazima s lokaliteta Lapovac kraj Našica. Lokalitet Lapovac je slučajno otkriven prilikom izgradnje istoimenog akumulacijonog jezera. Među nalazima dominira keramika. Osim keramike zastupljeni su još željezo, kosti, staklo i ostaci nastambi.

ABSTRACT

Museological activities in the Primary School in Našice Branko Kranjčev

For years the pupils from the Primary School in Našice have collected objects from the region, engaged in museological research and displayed the objects in the school hall. Objects from the prehistory and examples of minerals and stones from the region of Slavonija have been presented in a permanent display. The main task of collecting objects and organizing exhibitions is meant to stimulate the interest of pupils in the identity of their region, as well as to use the objects in instruction, especially in subjects that treat of historical and geographical features of the region.

»Servis za škole« Galerije slika Gradskog muzeja Varaždin

Mirjana Dučakijević
Galerija slika
Gradskog muzeja Varaždin,
Varaždin

Primljeno: 10. 12. 1987.

U nekim najznačajnijim evropskim muzejima i galerijama, već duže vrijeme provodi se tzv. »servis za škole«, jedan od najneposrednijih načina u pristupu školske djece i omladine likovnim djelima. Takav stručno-pedagoški rad poslužio nam je kao uzor i model prilikom organiziranja Servisa za škole u Galeriji slika Gradskog muzeja Varaždin. Činjenica je da otvorenju izložbi, bez obzira na njihov značaj, prisustvuje relativno manji broj poklonika umjetnosti. To je ujedno i pravi odraz našeg stanja u kulturi općenito i likovnog obrazovanja posebno, a koje je inače prilično nisko. Daleko od toga da dio krivice za upravo spomenutu likovnu neobrazovanost ne snosi i naša muzejska ustanova. Međutim, kao moguće opravdanje navodimo stanje u kojem prema li broj zaposlenih stručnjaka nije u mo-

gućnosti uz stručnu obradu tekuće problematike baviti se još i ovakvim sustavnim i trajnim pedagoškim radom. Ali je neosporna činjenica da se, hoćemo li stvoriti pravog poštovaoca likovnih vrijednosti, dio nastave iz predmeta **likovna kultura** niti može niti smije odvijati izvan muzeja i galerija. Jer upravo su to mjesta gdje učenik sam može doći do spoznaje o vlastitom poimanju estetike, odnosno koliko je u stanju razumjeti je i uživati u njoj.

U tom pogledu Galerija slika spremna je srdačno i otvoreno, u skladu s načelima muzejsko-galerijske djelatnosti, primiti mlade posjetioce koji žele sistematizirati i utvrditi sadržaje koje su učili u školi sada izravno na konkretnim primjerima. Jedinstveni plan i program za predškolsku djecu te polaznike osnovnih i srednjih škola omogućuje izradu dodatnih i dopunskih programa rada koji u cijelosti prate osnovni plan i program. Pitanja koja se učenicima postavljaju za rad u prostoru Galerije slika Gradskog muzeja Varaždin, i to prije svega u njihovom vanškolskom vremenu, dakle kao dijelu vlastitog kreativnog organiziranja života i slobodnog vremena, usmjerena su stjecanju osnovnih i proširenih znanja i uočavanja formalnih likovnih elemenata, slikarskih tehnika, analiza pojedinih karakterističnih djela i slično. A osnovni cilj ovakvog rada je dovesti učenika i održati ga u izravnom kontaktu s likovnim djelom, kako onim iz klasičnih razdoblja, tako i suvremenim.

Desetogodišnje iskustvo u radu sa srednjoškolskom omladinom (pretežno iz SC za stručno obrazovanje metalskih i elektrotehničkih kadrova u Varaždinu, gdje sam predavala **likovnu i muzičku kulturu**) opravdava moj nepokolebljivi angažman na ostvarivanju ideje o školskom likovnom servisu. Praksa je pokazala da su, za razliku od većine svojih roditelja, mladi ljudi izrazito zainteresirani za dopunske sadržaje ovakve vrste, ali samo onda ako osjete istinski angažman predmetnog nastavnika koji je spreman pratiti i posebno vrednovati taj njihov napor i trud.

»Servis za škole« počeo je s radom potkraj 1986. godine. Ipak to su još tek počeci, budući da projekt onako kako je zamišljen pretpostavlja cijeli niz aktivnosti i nabavku materijala koje je u trenutačnoj ekonomskoj situaciji teško ostvariti u cijelosti. Tu prvenstveno mislimo na stručne seminare i materijal za nastavnike, upute za rad nastavnika i učenika, audio i video-programi, angažiranje dodatnog osoblja od strane Galerije slika itd. Početkom 1987. održan je prvi seminar o »Servisu za škole« radi upućivanja nastavnika u njegov rad.